

ЕКСТЕР'ЕРНІ ОСОБЛИВОСТІ КОРІВ-ПЕРВІСТОК РІЗНИХ ГЕНОТИПІВ УКРАЇНСЬКОЇ ЧОРНО-РЯБОЇ МОЛОЧНОЇ ПОРОДИ

*А. Р. Пендюк**

Інститут розведення і генетики тварин імені М. В. Зубця НААН,
с. Чубинське, Бориспільський р-н, Київська обл., Україна

При переході тваринництва на інтенсивний рівень виробництва продукції збільшилися вимоги до племінних і продуктивних якостей молочної худоби та одночасно зросло значення їх оцінки за екстер'ером та конституцією, оскільки для рентабельного ведення молочної галузі тваринництва потрібні здорові, високопродуктивні тварини з міцною конституцією та відповідними екстер'ерними показниками. Оцінка й добір за екстер'ерними ознаками є важливою складовою, яка опосередковано визначає майбутню продуктивність і впливає на тривалість господарського використання корів. Сучасне поголів'я української чорно-рябої молочної породи формувалося з використанням поліпшувальної голштинської породи, що сприяло одержанню різноманітного племінного матеріалу, який відрізнявся не лише за молочною продуктивністю, але й за інтенсивністю росту, екстер'ером, відтворювальною здатністю тощо. З огляду на зазначене, метою наших досліджень було вивчити екстер'ерні особливості корів-первісток різних генотипів української чорно-рябої молочної породи.

Дослідження проведені в СТОВ «Лище» Луцького р-ну Волинської обл. на коровах різних генотипів української чорно-рябої молочної породи. Було сформовано 5 груп тварин: I — корови з часткою спадковості голштинської породи 75 % і менше, II — з часткою спадковості голштинів 75,1–81,25 %, III — з часткою спадковості голштинів 81,26–87,50 %, IV — з часткою спадковості голштинів 87,51–93,75 % і V — з часткою спадковості голштинів понад 93,75 %. Оцінку екстер'еру здійснювали за такими промірами: висота в холці, глибина грудей, ширина грудей, ширина в маклаках, коса довжина тулуба, обхват грудей за лопатками, обхват п'ястка. Співвідношенням відповідних промірів було вираховано індекси будови тіла тварин.

Встановлено, що із насиченням генотипу тварин спадковістю голштинської породи як первістки, так і повновікові корови ставали вищими і крупнішими. Зокрема, висота в холці первісток української чорно-рябої молочної породи із умовною часткою спадковості голштинської породи до 75 % становила 130,8 см, тоді як тварини II групи були вищими на 1,4 см, III групи — на 1,8, IV групи — на 2,3 та V групи — на 2,4 см ($P < 0,001$ у всіх випадках). У корів-первісток з умовною часткою спадковості голштинів понад 75 % також вірогідно ($P < 0,01-0,001$) збільшувалися глибина грудей, залежно від генотипу — на 1,1–2,7 см; ширина в маклаках — на 0,8–1,5 см; коса довжина тулуба — на 2,8–5,0 см; обхват грудей за лопатками — на 1,7–4,2 см. Щодо ширини грудей та обхвату п'ястка, то різниця за цими промірами тіла була вірогідною лише між первістками з крайніми генотипами і становила 1,1 ($P < 0,01$) та 0,2 см ($P < 0,05$) відповідно.

Такі зміни промірів тіла первісток зумовили їх і в повновікових корів. Слід зазначити, що різниця за промірами тіла між тваринами з крайніми генотипами здебільшого була вищою у корів з третьою лактацією порівняно з першою. За висотою в холці тварини V групи високівірогідно переважали ровесниць I групи на 3,1, за глибиною грудей — на 3,2, за шириною грудей — на 1,9, за косою довжиною тулуба — на 4,6, за обхватом грудей за лопатками — на 6,6 см. За обхватом п'ястка між коровами різних генотипів відмінності були незначними і невірогідними.

Аналіз індексів будови тіла корів різних генотипів показав, що значення індексів розтягнутості, масивності, масивності за Дюрстом, ерисомії, лептосомії та умовний об'єм тулуба вищими були у висококровних первісток та повновікових корів, що підтверджує їхню високорослість і крупність порівняно з коровами, у генотипі яких умовна кровність голштинів не перевищує 75 %. Однак нижчі значення індексів довгоногості, костистості, округлості ребер у висококровних корів вказують на дещо знижений їх молочний тип, що є небажаним у скотарстві.

* Науковий керівник — д. с.-г. н., с. н. с. Федорович В. В.